

עין משפט גד מוצה

ד א ב מיי פ"ט מהל' נדרים הלוי' סגנ לאון רמז טושי"ע יו"ד סי' רח סעי' ט (ובכ"ז אלפס מולין פ"ח ד' רמ'):

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואוכליהן לזו כר אינש למאי הילכתא אוכליהן כבשר: (ב) שם רבא אמר כגון דכיינין: (ג) ר"ש ד"ה אפילו עופות נמי וכו' דכיון דלא: (ד) ד"ה דנגיס וכו' ולהכי בדגים שרי:

תוספות

אסור בראש וברגלים. דסבר רבי עקיבא דכל מאי דמימליך היו מיניה: מותר בראש. דסבר כתנא קמא דרבי עקיבא דמימליך לא היו מיני: לענין זביני (לאו אינש הוא) דשניק בשר חזין קרביים: שהקזין לו הילכך דאפשר ע"י שליחה. והא עופות נמי אין דרבים למיכל. ואמאי אסור בעופות: שאני עופות דאפשר ע"י שליחה. והא דאמר שמואל פרח לנו היינו עיי' גלי אכל דגים בין שלוק בין גלי קשה להקיה: סוף אוכלאי. סוף החולי:

פירוש הרא"ש

מי לא מודה ר"ע דצריך אמלוכי. ומנעם זה חביב ליה מיטו שהרי על דבר שאינו מיטו כלל אינו מנליך ומכל מקום לענין שליחותו לא חביב עשה שליחותו שהרי שניה שהרי דרך השליח למנלך עליו ואין לו לשעות בלא דעת המשלוח: מאן תנא דפליג עליה דרבי עקיבא. מה שט התנא דפליג על ר"ע בנמניי אכל במעילה כולהו מודו: אסור בכל מיני בשר. דבקר ואגון וזהו: לאו בר אינש הוא. אלא הדיוט: אוכליהן הוא. אלא לענין זביני. מן שמנתי בשר וקונה אלו: כגון שהקזין דם ודאי אכיל דגים. ומסתמא לא נדר אלא מדבר שדרכו לאכול ביום נדרו: עיי' שליחה. דלא פרח לנו אלא כשאוכלו גלי: ההוא בסוף אוכלאי. כשפסק נאכ החולי:

גד:

ר"ן

מי לא מודה רבי עקיבא דצריך אימלוכי. הלכך לענין מעילת שלח ודאי כיון דצריך אימלוכי ולא ממליך אדעתא דנפשיה קעביד ובעל הבית נמי סמניך דכל כמה דלא מימליך לא יתן להם כבד הלכך לא עשה שליחותו אצל לענין נדרים כיון דכלל לישינה הוא

דהא מימליך עליהם שליחא נודר אמאי סמניך אלא ודאי ככולהו אסר נפשיה: איסמר שמעתא קמיה דרבא. מאי דמתרן אציי מתניתין דמעילה אליבא דר"ע ואמר להון שפיר אמר נחמני היינו אציי וקרי ליה הכי לפי שנתגדל צבית רבה כר נחמני: מאן סנא דפליג עליה דרבי עקיבא וכו' ומוטר בראש וברגלים וכו'. דכיון דצריך שליח לאימלוכי עלייהו ליתנהו ככלל בשר סתמא:

כגון שהקזין דם. קודם נדרו וכיון שכן לא נתכוון לאסור בשר דגים דהא בלאו הכי לא אכיל מינייהו דהא קשו להקזה: אי הכי אפילו עופות נמי לא אינל. וליסתרי צהו נמי ואמאי קמני אסור בעופות: דסבר. הקזה של כתפים: דאפשר על ידי שניקה. כשהן שלוקים הרבה לא מוקי ליה: גו"ן סמ"ך עיי". סימן היה עושה מאומיות של אלפא ציתא: בסוף אוכלא. סוף החולי: ולענין הלכה קיי"ל כרבי עקיבא דכל מידי דממליך עליה שליחא מיניה הוא דהא סתם לן מתא צפרק כל הצבר (חולין דף קד.) כרבי עקיבא אע"ג דלא ידעינן אי מחלוקת ואח"כ סתם או סתם ואח"כ מחלוקת אפ"ה נקטינן כותיה חדא דמתמיר ועוד דהא מפרש בגמ' דמאן דפליג עליה דר"ע יחידאיה הוא דהיינו רשב"ג וקיי"ל^[ח] הלכה כר"ע מחזירו. הלכך הנודר מן הצבר אסור בכל מיני בשר ובעופות וצדגים כל שלח הקזין דם ולא כאינין ליה עיניה מיהו דוקא צאתרא דמימליך שליחא עלייהו אצל צאתרא דלא

מימליך עליה מותר דכל מידי דלא מימליך עליה לאו מיניה הוא. זהו שלח כדברי הרמב"ם ז"ל שכתב צפרק תשיעי מהל' נדרים^[ה' ין] דדגים לא מתסרי אלא צאתרא דמימליך שליחא עלייהו ועופות מיתסרי ככל דוכתא. והוא מן התימה דבגמרא משוינן להו הילכך תרוייהו לא מיתסרי אלא צאתרא דמימליך שליחא עלייהו וכשלא הקזין דם ולא כיצין ליה עיניה אצל הקזין דם וכיצין ליה עיניה אע"פ שאסור בעופות מותר בדגים. מיהו כי אמרינן דמותר בדגים כשהקזין דם

וכיצין ליה עיניה לא שוו אהדדי דכשהקזין דם לא שרי בדגים אלא דוקא באוסר בשר על עצמו ליום ההקזה בלבד דכי האי גוונא אין דגים בכלל משום דבלאו הכי לא אכיל מינייהו והוא אצל אי חסר עליה בשר שמנה ימיים או יותר דגים בכלל דאע"ג דלא איצטרך למסרינהו לההוא יומא משום אינך יומי אסרינהו וצדיצין ליה עיניה אינו כן דאפילו באוסר לשלשים יום או יותר אין דגים בכלל שאין לומר שמפני הימים האחרים נדר שהרי אינו יודע מתי יתרפא שיצטרך לאסור דגים עליו. הרשב"א ז"ל. ולי לא שרי בדגים אלא אי נדר יומי דמוכחי לפום מאי דכיצין ליה עיניה דבלאו נדרא לא אכיל מנייהו: ומסתברא דבשר מליח אפי' ציומא דהקזה אסור דנהי דאין מקיזין על בשר מליח כיון דבשר ממש הוא ולא צריך שליחא לאמלוכי עליה כדגים מיתסר דיומא דהקזה לאו הוכחה מעליא הוא הלכך לא מהני אלא למידי דצריך שליחא מיהא לאמלוכי עליה כדגים אצל לגבי בשר מליח לא היו הוכחה דאי לא תימנא הכי אדקתני מותר בבשר דגים יתני נמי ובבשר מליח דהוי רבותא טפי אלא ודאי כדאמרינן. ולענין חגבים ככל דוכתא שרו דלא ממליך עלייהו שליח כלל מדאמרינן דגים נמי עביד שליחא דממליך עלייהו ולא אמר דגים וחגבים. וכן כתב הרמב"ם ז"ל צפרק הנזכר שבכל מקום מותר בחגבים:

תבוא אינו משיב את הפשע (שם). בגון דכייבידן ליה עיניה. להכי אסור בבשר עופות (י"א להכי אינו אסור בבשר דגים) דנדר מן הבשר ציומא דכייצין ליה עיניה שאינו אוכל דגים שקשין לעינים. עופות אפיל, הלכך נאסר בכל מין בשר שראוי לו לאכול ומותר בדגים (שם).

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

רש"י

תריך מי לא מודה ר"ע דצריך אימלוכי. שליח צבעל הבית דאע"ג דס"ל דמיניה הוא צמילתא דצריך לאימלוכי הכי איציעיא ליה למימר שליח צבעל הבית רוצה אמתה שאתן להם כבד וכיון דלא מימליך לא עשה שליחותו ופשע ושליח מעל אע"ג דסבר דמין בשר הוי: לשמעטא.

האי תירוואה דקא מתרן אציי: ככל

מיני בשר. צין צהמה וצין חיה:

אסור בראש וכו'. דכל הני מיני

בשר נינהו ואפילו כבד: רצן שמעון

אומר מוסר בראש וכו'. דקסבר לאו

מיינא דבשר הם אצל צקרביים הכל מודו דמין בשר הוו הואיל ואית צהו שומן טפי מכל הני מראש והכבד והלז והיינו דפליג עליה דר"ע דקא

סבר כבד לאו מין בשר ור"ע סבר

מייניה הוא: וכן היה רבי שמעון אומר.

שמעתא אחריתי קרביים לאו בשר ואוכליהן לאו צר נש הוא. ואמרינן למאי הלכתא קרביים לאו בשר הוו הא אמרינן לעיל גבי נדרים אסור בכל מיני בשר ולא הוילא קרביים וקא מתרן דהאי אוכליהן לאו צר נש לענין זביני שהקונה קרביים צמני בשר שיכול לקנות הבשר וקונה קרביים לאו צר נש הוא דצטלה דעמו אצל בני אדם: דעביד שליח

דמימליך עליה. דכי לא משתח

בישרא מימליך עליה דבעל הבית

ואמר לא משכתנא בישרא אלא בשר

עוף ולהכי אסור דמיניה הוא: דגים

נמי כו' וליחסרי. ואמאי מותר בבשר

דגים: כגון שהקזין דם. בשעת הנדר

דכיון דלא אכיל דגים צהיהא שעתא

לא נדר אדעתא דדגים ולא ממליך

עליה כלל: אפי' ^(א) דעופות נמי

כו'. דלאו אדעתא דעופות נדר ולא

מימליך עליה הוא וכיון דלא אכיל

עופות השתא לישתרי: שאני עופות.

שאפשר להו צתקנתא להקזה דאפשר

לאכלנן עיי' שליחה אע"פ שהקזין דם

ומידי דמני למיכל בשום ענין נדר

וממליך עליה ואסור: כגון דכייצין ליה עיניה. בשעת הנדר: דדגים

קשין לעינים. וכל מיילי דלא הוה מני למיכל לא נדר אלא אדעתא דמידי

דמני למיכל ולהכי ^(י) אדגים שרי ומן העופות אסור: גו"ן סמ"ך

עיי"ן כו' בסוף אוכלא. בסוף החולי שכבר עבר זמן מרובה שחשש צעיניו

דהתם סס טוב לכאז העינים והאי דקא תני דגים קשים לעינים צתחלת

אוכלא כשהתחיל לחשוש צעיניו ובשעת הנדר הוה תחלת אוכלא:

מתני'

וממליך עליה ואסור: כגון דכייצין ליה עיניה. בשעת הנדר: דדגים קשין לעינים. וכל מיילי דלא הוה מני למיכל לא נדר אלא אדעתא דמידי דמני למיכל ולהכי ^(י) אדגים שרי ומן העופות אסור: גו"ן סמ"ך עיי"ן כו' בסוף אוכלא. בסוף החולי שכבר עבר זמן מרובה שחשש צעיניו דהתם סס טוב לכאז העינים והאי דקא תני דגים קשים לעינים צתחלת אוכלא כשהתחיל לחשוש צעיניו ובשעת הנדר הוה תחלת אוכלא: מתני'

וממליך עליה ואסור: כגון דכייצין ליה עיניה. להכי אסור בבשר עופות (י"א להכי אינו אסור בבשר דגים) דנדר מן הבשר ציומא דכייצין ליה עיניה שאינו אוכל דגים שקשין לעינים. עופות אפיל, הלכך נאסר בכל מין בשר שראוי לו לאכול ומותר בדגים (שם).

מסורת הש"ם

(א) [שבת ע"ד.]. (ב) עיי' שו"ת מהרי"ק שורש נתי' שמקשה כל כפל השלשן. (ג) [במעילה כ: אימתא רב פפא]. (ד) [גרי הערוך בערך סבר ד' דמוסור ועי' ע"ז כט. תנא למוסור]. (ה) [ג' מוספות ע"ז כט. ד"ה שני לגד]. (ו) ע"ז כט. ע"ש היטב. (ז) [במעילה שם אימתא ר"פ וע"ש גם שאר שטייטס]. (ח) [עירובין מו'].

מובא רש"י

מי לא מודה רבי עקיבא דצריך אימלוכי. היינו טעמא דכי נתן לזן כבד מעל כמיני שנתן לזן מדעתו, דמי לא בעי אימלוכי צבעי"ב אס יתן להם כבד או לא וכיון דלא אימליך משום הכי מעל השליח, דכמי שנתן לזן מדעתו דמי, ולא משום דאמרינן דמרי מיילי נינהו אלא חדא מילתא נינהו (משו"ה ב.) שפיר קאמר בהמני. היינו אציי דתריך הכי אפילו כר"ע דמי לא בעי לאימלוכי (שם). מאן תנא דפליג עליה דר' עקיבא. דקיבלה ליה דכל מני דמימלך עליה שליחא תרי מיילי נינהו (שם). בכל מיני בשר. צין צהמה וצין חיה. וקרינטי שלהם הוו מין בשר לנדיה הכל דאית הכו שומן טפי מראש ורגלים והני (ראמ"ה בשם). ומותר בראש וברגלים כו'. אלמא דקסבר מרי מיילי נינהו (שם). קרביים לאו בשר. שמעתא אחריתי היא, אינן יפיין לאכול כבשר, אע"ג דלענין נדרים הוו כבשר (ראמ"ה בשם). ואוכליהן לאו בר אינש. כלומר האולגין וקונה חוטם צמני שאר בשר, שאס יכול לקנות בשר צוח ומנח הבשר ולקח ליתרא קרבים צוח, לאו צר אינש אלא כל אדם (משו"ה ב.). דעביד שליחא דמימליך עליה. ומין בשר הוא ולהכי אסר (משו"ה ב.). משהו בגון שהקזין דם. משום הכי אסור בבשר עופות (י"א מותר בבשר דגים) משום צדוים הקזה שקשין דנדר, דכי נדר בכל בשר שראוי לו לאכול צו ביום נדר, אכל שאינן ראויין לו צו ביום הקזה ודאי לא נדר כגון דגים (שם). אי הכי אפילו עופות נמי לא אכיל. לא רגיל אינש למיכל ביום הקזה ולא נדר מיני (שם). דמסובר. שהקזין דם בכפיה ואפיל כו', אלמא דלא אכיל ההוא יומא ולא נדר מיניה (שם). ולא על בשר מליח. ששתהה במלת שני ימים ולינה אחת, אכל כל מין בשר אפילו בשר